

dag prædikedes der på dansk, ellers på hollandsk/plattysk. Først i 1811 gik man fra dette kirke- og undervisningssprog (herunder også egne lærebøger i katekismen) over til at tale dansk.

Det kommunale retssystem og selvstyre fungerede derimod op til 1821 på trods af idelige reformforsøg fra de danske myndigheders side. Rets- og dommermyndigheden var forenet med det kommunale styre således, at det var de samme personer, der varetog både kommunens og rettens tarv. I overensstemmelse hermed dannedes et kommunalt råd, hvis myndighed var administrativ, lovgivende og dømmende. Rådet blev ledet af schouten, valgt på livstid og taget i ed af kongen. Som medhjælpere i embedet havde han en skriver og 7 scheppens. Schouten var dommer, politimester, skifte- og auktionsforvalter samt overformyndet. På den årlige byforsamling aflagde rådet regnskab for byens fællesanliggender: Brugen af Saltholm, kirken, møllen, ålefiskeri m.v. Samtidig vedtoges evt. nye vedtægter, og nye valg foretoges. Hvad byens øvrighed således havde bestemt, blev ført til protokols i de såkaldte retsbøger og var derefter at betragte som gældende lov.

Indtil 1615 kunne domme, der var afsagte af schouten og de 7 scheppens appelleres til Sjællandsfar Landsting i Ringsted. I 1615 blev appelinstanten henlagt til amtmanden på Københavns Slot. Fra samme år blev sagerne efter St. Magleby's eget ønske påkendt efter Jydske Lov og, som følge heraf, i 1686 underkastet Chr. V's Danske Lov.

Først så sent som i 1961 blev det sidste privilegium afskaffet: Eneretten til ålefiskeri med ruser m.v. på strækningen fra Koklapperne i Kallebod Strand til skellet mellem Dragør og St. Magleby. Erstatningssummen lød på 22.500 kr.

Det vil sprænge alle rammer, om jeg fortsatte hér. Blot kan der af disse eksempler konkluderes, at hollænderne med Pontoppidans ord: »Altid haver forholdt sig som gode medborgere, kongen og landet til kiendelig tjeneste«. De bør derfor tildeles en plads i et eventuelt kommende supplementsbind af »Fremmede i Danmark«.

Johs. Lind:

Fejl i Bauers kalender?

R. W. Bauers »Calender for Aarene fra 601 til 2200 efter Christi Fødsel« har tjent slægtsforskere og andre historikere trofast i over hundrede år og vil uden tvivl være i brug de næste hundrede år med som den gode og omhyggelige håndbog, den er.

Men det er åbenbart muligt at finde fejl i den. Næppe i henseende til det, som vi normalt har i brug: vor hjemlige danske tidsregning, men derimod nok for Sveriges vedkommende, som den også ifølge sit eget anlæg skulle dække.

Bauer gengiver øverst side 94 den såkaldte gaussiske regel for påskeberegningen. Med denne formel kan man åbenbart suverænt fastslå påskedatoen for ethvert år inden for den periode, som Bauers kalender vil dække: 601–2200, og endda 99 år mere; den er iøvrigt en sand lækkerbidsken for enhver, som har lyst til at lave sin egen evighedskalender på en computer. – Men hvor stærk formlen end er, magter den ikke at tage højde for politisk vilkårlighed og anden menneskelig lunefuldhed.

Den gregorianske kalenderreform kom på et tidspunkt, hvor de europæiske stater var ved at varme op til 30-årskrigen; og man kan nok ikke fortænke de protestantiske fyrster i, om de fandt det umuligt at se noget godt i et forslag, der kom fra selveste ærkefjenden, paven i Rom. Sådan en indrømmelse var man nok ikke i stand til at give. Og derfor lod reformen da også vente længe på sig her i Nordeuropa.

J. Fr. Schroeter (Håndbog i Kronologi I–II, Kristiania, 1923–26) beskriver nogle af de overvejelser, der ledsagede overgangen til den nye kalender. Først i 1700 lykkedes det bl. a. Danmark at nå til en fornuftig overgang, ikke mindst takket være Ole Rømer. De nordtyske stater gik også over; men de ville ikke sådan uden videre overtage katolikernes kalender; de valgte en »forbedret« påskeberegning! Forbedringen bestod bl. a. i, at man ikke kunne komme til at holde påske på samme tid som jøderne. Sverige kom helt ud i overdrevet. Her beholdt man med forskellige

siksak-manøvrer den gamle julianske kalender helt frem til 1753. Men selve påskeberegningen skulle fra 1740 ske efter den forbedrede model, som de tyske protestanter endnu svor til. Og det blev svenskerne så ved med lige til 1845, længe efter at de øvrige protestantiske lande havde affundet sig med den almindelige gregorianske kalender.

Det medførte, at man i Sverige nok hyppigst fejrede påsken samtidig med de øvrige protestanter, men indtil 1753 med en datoafvigelse på 11 dage; og i forbindelse dermed

fremkom bl. a. det fænomen, at svenskerne nogle gange kom til at fejre påske, inden deres kalender udviste forårs jævndøgn: 14/3 i 1742 og 18/3 i 1744 og 1750.

H. Grotenfend: Taschenbuch der Zeitrechnung des deutschen Mittelalters und der Neuzeit, der bringer særlige påsketavler for England og Sverige, bekræfter Schroeters redegørelse. Bauers tabeller indeholder derimod ikke disse afvigelser.

Så man må vel antage, at vor egen gode Bauer ikke er helt fejlfri på dette ene punkt.